

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Kirjaamo
kirjaamo@minedu.fi

Viite: Kuulemistilaisuus ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen rahoitusjärjestelmän uusimisesta
16.4.2014

KANNANOTTO: EHDOTUS AMMATILLISEN PERUS- JA LISÄKOULUTUKSEN UUDEKSI RAHOITUSJÄRJESTELMÄKSI

Opetus- ja kulttuuriministeriö antoi 12.4.2014 luonnoksen ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen uudeksi rahoitusjärjestelmäksi. Erittäin tärkeä peruseriaate on, että rahoitus maksetaan myös tulevaisuudessa suoraan koulutuksen järjestäjille. Suora rahoitus kohdentuu tarkoitukseensa ja kun ylläpitäjänä on rekisteröity yhteisö tai säätiö, rahoitus ohjautuu tällöin täysimääräisesti ja läpinäkyvästi opetus- ja koulutustehtävän toteuttamiseen.

Sivistystyönantajat ry pitää peruseriaatteeltaan hyvänä esitettyä rahoitusmallia, jossa rahoitus jaetaan kolmeen elementtiin: suorituksiin perustuvaan rahoitukseen, vaikuttavuuteen perustuvaan rahoitukseen sekä perusrahoitukseen. Koelaskelmien puuttuessa taustamateriaaleista on kuitenkin vaikea ottaa yksityiskohtaisesti kantaa esitettyyn matriisimalliin ja rahoituselementtien keskinäisiin osuuksiin. Koelaskelmat olisivat antaneet mallille konkretiaa.

Koulutuksen järjestäjille on varattava riittävästi aikaa muutoksiin

Rahoitusmallia kehitettäessä tulee huomioida erityisesti se, että koulutuksen järjestäjä pystyy toimimaan riittävän vakaina ja ennakoitavissa olevissa olosuhteissa myös tilanteessa, jossa sekä järjestäjätverkko että rahoitusjärjestelmä uudistetaan. Järjestäjille on toisin sanoen taattava riittävän pitkä siirtymäaika, jotta ne voivat sopeuttaa ja suunnata toimintaansa siten, että ammatillisen koulutuksen laadulle ja vaikuttavuudelle asetetut tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Oppilaitokset ovat myös työnantajia ja siten rahoitus pohjan on mahdollistettava pitkäjänteinen toiminta myös työnantajan näkökulmasta.

Rahoitusmallin uusia määräytymisperusteita on tarkoitus soveltaa ensimmäisen kerran määriteltäessä vuoden 2017 rahoitusta, toisin sanoen rahoitus määräytyy vuosien 2014-2016 kerättyjen tietojen pohjalta. Mikäli tiedonkeruumenetelmien kehittäminen edellyttää pidempää ajanjaksoa luotettavan tietopohjan luomiseksi, tulee siirtymäaika olla mahdollista jatkaa.

Sivistystyönantajat katsoo, että kokonaisrahoituksen sitominen talousarvioon kustannuspohjan perustuvan mallin sijasta kannustaa koulutuksen järjestäjiä taloudelliseen ja tehokkaaseen toimintaan. Ehdotuksen mukaan järjestäjiltä kuitenkin kerätään kustannustietoja myös jatkossa. Tietojenkeruunentelyn tulee jatkossa olla koulutuksen järjestäjän kannalta hallinnollisesti mahdollisimman kevyt. Sitä kautta tuotettavan tietopohjan tulee myös olla läpinäkyvää ja mahdollistaa koulutuksen järjestäjien keskinäisen vertailutiedon.

Järjestäjien kohtelun tulee olla tasapuolista oikeudellisesta toimintamuodosta tai koosta riippumatta

Rahoitusjärjestelmän on turvattava järjestäjien tasapuolinen kohtelu siten, ettei järjestäjän juridinen toimintamuoto tai koko vaikuta siihen miten koulutuksen järjestäjän rahoitus suhteessa muihin järjestäjiin määräytyy. Koelaskelmien puuttuessa ehdotuksesta ei käy selvästi ilmi, vaikuttaako koulutuksen järjestäjän koko jatkossa sen opiskelijakohtaisesti laskettuun rahoitukseen.

Sivistystyönantajat ry haluaa kiinnittää huomion myös siihen, että koulutuksen järjestäjän vahvuus ei ole kiinni pelkästään koosta vaan myös pienempi järjestäjä voi olla taloudellisesti vahva. Erikokoiset koulutuksen järjestäjät voivat tuottaa tarpeeseen perustuvaa laadukasta koulutusta.

Osaamistarpeiden täyttämisen vastuu oltava valtakunnallisella tasolla

Rahoitusjärjestelmän tulee osaltaan varmistaa se, että ammatillisen koulutuksen tarjonta vastaa työelämän tarpeisiin valtakunnallisella tasolla. Valtakunnallinen kokonaisuus ei synny alueellisten tarpeiden summana, toisin sanoen ei voida kouluttaa vain oman kunnan asukkaita oman kunnan tarpeisiin. Myös jatkossa on turvattava volyymiltaan pienempien, kalliiden tai muiden erityisalojen osaamistarpeisiin vastaaminen.

Yhdellä koulutuksen järjestäjällä voi olla useampi tehtävä

Sivistystyönantajat haluaa kiinnittää huomiota myös siihen, että yhdellä koulutuksen järjestäjällä voi olla useampaan eri lupaan perustuvia koulutustehtäviä, jotka muodostavat niin yhteiskunnan, opiskelijan, työntekijöiden kuin kyseisen järjestäjän kannalta toimivan kokonaisuuden. Kun tarkastellaan tällaisen järjestäjän toimintaa vain yhden tehtävän osalta, kokonaisuus ei hahmotu eikä erilaisten toimenpiteiden todelliset seuraukset. Tämä tulisi huomioida myös rahoitusuudistuksen yhteydessä.

Riikka Vataja
elinkeinopoliittinen asiantuntija